

Програма форуму

21 квітня

15.00 — 16.00

Пам'ять про Чорнобиль — як із нею працювати?

Учасники дискусії: **Сергій Плохій**, професор Гарвардського університету, директор Гарвардського українського наукового центру, **Оксана Довгополова**, професорка кафедри філософії Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, кураторка проєкту Минуле / Майбутнє / Мистецтво

Пам'ять про Чорнобиль — одне з найдивніших місць у ландшафті української пам'яті. Про трагедію знають та пам'ятають усі, але наскільки по-різному. На запрошення Міністерства культури та інформаційної політики України група дослідників розробила державну концепцію комеморації трагедії Чорнобиля в Україні та розвитку Зони відчуження.

Рецензентом концепції став Сергій Плохій, автор одного з найґрунтовніших досліджень історії Чорнобильської катастрофи. У розмові з Оксаною Довгополовою, координаторкою робочої групи зі створення концепції, дослідник поділиться думками про те, як можна сьогодні, через 35 років після трагедії, пропрацювати пам'ять про неї? Які проблеми чи небезпеки існують в сучасному наративі? У які ціннісні рамки вписують пам'ять про трагедію сьогодні?

21 квітня

17.00 — 18.30

«Китайський синдром у мистецтві» : куди протікає пам'ять про Чорнобиль у культурі

Модераторка дискусії: **Катерина Філюк**, кураторка

Учасники: **Сергій Климко**, куратор, журналіст, **Анна Калугер**, арткритикиня, дослідниця історії і теорії критики, **Аліс Мічелі**, художниця, **Жан Марія Тосатті**, художник

Чорнобиль як історична та символічна подія приваблює художників, музикантів і письменників своєю винятковою апокаліптичністю. Учасники дискусії згадають метафору «китайського синдрому» — жаргонний вислів американських атомників 1960-х років, які жартували про те, що в разі протікання ядерне паливо здатне пропалити Земну кулю наскрізь і дістатися до Китаю. Під час Чорнобильської аварії вислів використовували, коли йшлося про те, куди може витекти паливо, якщо воно пропалить оболонку реактора. Так само думка про Чорнобиль протікає в різні простори культури — спробуємо окреслити, як саме.

23 квітня

12.00 — 13.30

Алгоритм катастрофи: Чорнобиль та технократична логіка

Модераторка дискусії: **Ася Баздирєва**, мистецтвознавиця, дослідниця

Учасники: **Світлана Матвієнко**, дослідниця інформаційних технологій в Школі комунікації університету Саймона Фрейзера, **Станіслав Мензелевський**, дослідник культури та кіно, перекладач

Дискусія пропонує розширити уявлення про поняття катастрофи, розглядаючи його з позицій філософії технології, медіа та середовищної гуманітаристики.

Дослідники розглядатимуть катастрофу як певну складову технології, де аварія не є винятковою подією, а радше є включеною в дизайн системи чи її операційний алгоритм. Говоритимуть про інструменталізацію образів Чорнобиля-утопії і Чорнобиля-катастрофи в геополітичних аспектах: від радянського захвату до неоліберальної пропаганди. Міркуватимуть про Чорнобиль в контексті нового кліматичного режиму/Антропоцену, де очікування катастрофи, що ось-ось

станеться, продовжує наратив західної модерності з її уявленням про лінійність часу як певну схему розгортання майбутнього. Як ця логіка прикладається до українського контексту та радянської модерності, її процесів виснаження та катастроф, що вже відбулися?

23 квітня

14.00 — 14.30

Чорнобиль як спадщина

Учасники розмови: **Яна Барінова**, координаторка робочої групи з питань номінування Чорнобильської зони до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, **Оксана Довгополова**, членкиня робочої групи, кураторка проєкту Минуле / Майбутнє / Мистецтво

Наприкінці 2020 року Міністерство культури України поставило питання про необхідність внесення Чорнобильської зони до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, а загоризонтної радіолокаційної станції «Дуга» — до списку культурної спадщини України. Чому держава бачить необхідність у цьому? Чи змінюється в контексті поставлених завдань розуміння культурної спадщини всередині України? Про це Яна Барінова розповість в інтерв'ю Оксані Довгополовій.

23 квітня

15.00 — 16.30

Продати Чорнобиль?

Модераторка дискусії: **Оксана Довгополова**, професорка кафедри філософії Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, кураторка проєкту Минуле / Майбутнє / Мистецтво

Учасники: **Олександр Сирота**, голова Громадської ради при Державному агентстві України з управління зоною відчуження, **Денис Вишневський**, завідувач науковим відділом у Чорнобильському радіаційно-екологічному біосферному заповіднику, **Ольга Балашова**, мистецтвознавиця, очільниця ГО «Музей сучасного мистецтва»

Останнім часом з'явилося чимало несподіваних проєктів у контексті Чорнобиля: хтось пропонує зробити мерч у вигляді футболок з п'ятьма рукавами, хтось — перенести в Зону всі українські казино, дехто хоче організувати тут сафарі. За всім цим бачиться завдання — продати. Продати Чорнобиль?

Зона — найбільше в Європі місце ревайлдингу та унікальний простір світової історичної спадщини, модерністського пориву атомграду, символ холодної війни. Як захистити Зону від банальної вандалізації, але дати сучасній людині доторкнутися до цього унікального місця? Як не вбити його хвилику поверхневого «креативу»? Ми запросили до розмови тих, хто багато років працює з досвідом людей безпосередньо в Зоні; хто розуміє, у який спосіб і навіщо культурні ініціативи мають працювати з темою катастрофи на ЧАЕС. Настав час усвідомити, наскільки вульгарною є візія Чорнобиля як бренду, і знайти цьому альтернативу.